

VOORSTEL

zaaknummer: 433078
afdelingsnaam: IA
steller: Maartje Geertman

onderwerp: Kaders/programma van eisen Accountantsdiensten

Voorstel

1. Akkoord te gaan met het opstarten van de aanbesteding voor accountantsdiensten;
2. Het programma van eisen voor deze aanbesteding vast te stellen aan de hand van de volgende uitgangspunten:
 - Deskundigheid
 - Communicatieve vaardigheid
 - Pro-activiteit
 - Tarifiering
 - Flexibiliteit
3. De in dit voorstel opgenomen planning aan te houden.

Samenvatting

Onze huidige accountant E&Y heeft te kennen gegeven de overeenkomst voor het boekjaar 2018 niet te willen verlengen. Op grond hiervan dient derhalve met ingang van boekjaar 2018 een nieuwe accountant benoemd te worden. Hiervoor is er medio 2018 een nieuw contract met een accountant nodig. Om tijdig een nieuw contract af te kunnen sluiten, zijn voorbereidingen gestart voor een Europese aanbestedingsprocedure. Door de Rekeningencommissie zijn kaders en uitgangspunten opgesteld en vastgesteld. Deze zijn vertaald naar het door de Raad vast te stellen Programma van Eisen als bedoeld in de Controleverordening, waarvan de uitgangspunten / gestelde kaders in dit voorstel zijn opgenomen.

Inleiding

Met ingang van boekjaar 2013 is E&Y door de gemeenteraad benoemd als controlerend accountant van de gemeente Hilversum voor een periode van vier jaar. E&Y heeft desgevraagd te kennen gegeven de overeenkomst voor het boekjaar 2018 niet te willen verlengen. Op grond hiervan dient derhalve met ingang van boekjaar 2018 een nieuwe accountant benoemd te worden.

Artikel 213, lid 2 van de Gemeentewet bepaalt dat de gemeenteraad de accountant aanwijst die belast wordt met de controle van de gemeentelijke jaarrekening. Dit artikel is voor Hilversum nader uitgewerkt in de Controleverordening gemeente Hilversum. Die bepaalt in artikel 2 onder meer dat de opdrachtverlening voor een periode van vier jaar geldt en dat de raad het Programma van Eisen voor de aanbesteding vaststelt.

Op grond van de Verordening op de Rekeningencommissie is de rekeningencommissie, verder te noemen de commissie, namens de raad belast met de selectie van de accountant en de opdrachtverlening. Ten behoeve van deze selectie dienen diverse vereisten geformuleerd te worden. Hierbij kan onderscheid gemaakt worden tussen eisen van meer technische aard en inhoudelijke eisen. De benoeming van de accountant is voorbehouden aan de raad.

De coördinatie van dit proces ligt bij de Griffie, tevens secretaris van de Rekeningencommissie.

De commissie heeft er bewust voor gekozen deze technische aspecten over te laten aan concern inkoop van de gemeente, dat daartoe bij uitstek is gespecialiseerd en toegerust. De commissie heeft zich derhalve beperkt tot het formuleren van de kaders die zij van belang acht bij de aanstelling van de nieuwe externe accountant van Hilversum.

Probleemstelling/doel

Nadat in oktober 2017 duidelijk werd dat E&Y afwijzend zou reageren op een verzoek tot contractverlenging voor het boekjaar 2018 heeft de Rekeningencommissie de aanbesteding van de accountantsdiensten als vast punt op de agenda gezet.

Het doel van de Aanbesteding is om een Overeenkomst met een opdrachtnemer af te sluiten voor accountantsdiensten, die voldoet aan alle specificaties, eisen en uitgangspunten, ten behoeve van de gemeente Hilversum.

Door de Rekeningencommissie zijn kaders en uitgangspunten opgesteld en vastgesteld. Deze zijn vertaald naar het door uw raad vast te stellen Programma van Eisen als bedoeld in de Controleverordening. Dit is geen programma van eisen op detailniveau.

Over het programma van eisen op detail niveau vindt overleg plaats met de verschillende betrokken afdelingen over onder meer procedurele, inhoudelijke, juridische eisen, evenals inspanningsverplichtingen met betrekking tot duurzaamheid en social return. Een en ander zal geheel conform het gemeentelijk inkoopbeleid opgenomen worden in het aanbestedingsdocument.

Argumenten

- E&Y heeft aangegeven de overeenkomst voor het boekjaar 2018 niet te willen verlengen;
- Hierdoor dient er een nieuwe accountant benoemt te worden;
- Waarvoor er een Europese aanbesteding in de markt gezet dient te worden.

Kanttekeningen

1. Bij het opstellen van het programma van eisen op detail niveau dient rekening gehouden te worden met ontwikkelingen in de markt, waaronder het terugtrekken van grote accountantskantoren;
2. Bij de planning en gevraagde capaciteit voor de beoordeling van de inschrijvingen dient er rekening gehouden te worden met de invloed van de gemeenteraadsverkiezingen.
3. Het is de verwachting dat op het gebied van de accountantscontrole voor gemeenten zelf het een en ander zal veranderen.

Er komt een wetswijziging die colleges van burgemeester en wethouders verplicht tot een rechtmatigheidsverantwoording over de jaarrekening. Op deze manier ligt de verantwoordelijkheid voor de rechtmatigheid bij het College. De rechtmatigheidsverklaring wordt nu nog door de accountant afgegeven. Straks zal de accountant dit niet meer doen, maar slechts aangeven of de rechtmatigheidsverklaring van het college getrouw is. In die zin blijft de accountant over de schouder van het college meekijken. Het College zal deze rechtmatigheidsverklaring niet “blind” en “ongefundeerd” afgeven. De ambtelijke organisatie zal het College hier maximaal (dmv “in control” verklaring) in moeten ondersteunen. Belangrijk onderdeel hiervan is een volwaardige IAF (interne

audit functie). De methodiek van “in control” verklaringen door de colleges is een lang gekoesterde wens van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. De werkwijze sluit aan bij die van de rijksoverheid, waar de minister in de zogenaamde bedrijfsvoeringparagraaf ook verantwoording aflegt over de rechtmatigheid. De toekomst zal uitwijzen of deze ontwikkeling, waarbij de afname van de controlewerkzaamheden door de accountant, ook invloed heeft op de accountantskosten.

Financiën, middelen & capaciteit

Met alle betrokken partijen is onderstaande planning opgesteld.

Datum	Activiteit
Januari/ februari 2018	Opstellen Bestek en bijlagen (uitsluitings-, geschiktheids- en selectiegronden en gunningscriteria)
5 maart 2018	Aankondiging aan Publicatiebureau Europese Unie
15 maart 2018	Sluitingsdatum indienen schriftelijke vragen (Vragen van de Markt beantwoorden)
Uiterlijk 10 dagen voor sluiting procedure	Versturen Nota van Inlichtingen
12 april 2018	Sluitingsdatum indienen Inschrijvingen
12 april t/m medio mei 2018	Beoordeling inschrijvingen
Mei 2018	Voorlopige gunning
Juni 2018	Definitieve gunning
Juli/ augustus 2018	Start periode Overeenkomst

Dit voorstel heeft geen financiële consequenties

Hieronder treft u de door de Rekeningencommissie gestelde kaders (programma van eisen) aan.

Uitgangspunten

Competentiekader externe accountant Hilversum

De commissie is gekomen tot een vijftal competenties waarover de accountant van Hilversum dient te beschikken. Deze zijn hieronder weergegeven.

Deskundigheid

Van een accountant die de controle van een omvangrijke en complexe organisatie als de gemeente Hilversum uitvoert, mag sowieso een hoge mate van vaktechnische deskundigheid verwacht worden in algemene zin. De door de commissie vereiste deskundigheid gaat echter verder. De commissie verwacht dat de accountant van Hilversum beschikt over zeer uitgebreide ervaring en expertise op het gebied van jaarrekeningcontroles van gemeenten in de breedste zin des woords. De controlerend accountant dient derhalve ruime, aantoonbare ervaring te hebben met de controle van gemeenten van (minimaal) vergelijkbare omvang ten opzichte van Hilversum en ook zeer goed op de hoogte te zijn van gemeentelijke verslaggeving. Voorts is het zaak dat de controlerend accountant zeer goed op de hoogte is van de actualiteiten die spelen binnen de gemeentewereld (zoals o.a. de diverse decentralisaties, privacy en de Omgevingswet) en de risico's en implicaties van deze actualiteiten voor de gemeente (en de jaarrekening) goed in kan schatten. Deze deskundigheid wordt in eerste instantie gevraagd van de verantwoordelijk accountant en het controleteam, maar zeker ook van de organisatie waar de accountant deel van uitmaakt. Deze organisatie dient te beschikken over een vaktechnisch bureau dat voldoende is toegerust om in te spelen op complexe vraagstukken met betrekking tot de controle van gemeentelijke jaarrekeningen.

Communicatieve vaardigheid

De accountant wordt door de gemeenteraad benoemd en vormt in feite een belangrijk instrument van de raad om zijn controlerende taak uit te voeren. De commissie hecht er dan ook zeer aan dat de accountant aandacht heeft voor deze rol. Dit kan in elk geval op de volgende wijze gestalte krijgen:

- De accountant heeft geregeld en periodiek overleg met de commissie, het daartoe aangewezen orgaan vanuit de raad belast met de advisering van de raad rondom jaarrekening en programmabegroting. In deze overleggen brengt de accountant de raad op de hoogte van belangrijke ontwikkelingen die rondom gemeenten in algemene zin spelen, maar ook van zaken die tijdens de interim controle dan wel de eindejaarscontrole zijn geconstateerd. De commissie vindt het belangrijk dat de accountant niet alleen informeert, maar ook luistert naar de wensen van de raad: Aan het eind van de zomer, voor aanvang van de interim controle, zal de commissie in overleg met de accountant een aantal speerpunten benoemen die bij de jaarrekeningcontrole betrokken worden.
- Naast deze vorm van overleg hecht de commissie er aan minimaal twee keer per jaar (naar aanleiding van de interim controle en de eindejaarscontrole) schriftelijk aan de raad rapporteert over haar bevindingen. Deze rapportage is bij voorkeur to the point en bevat naast de belangrijkste bevindingen die door de accountant zelf van belang worden geacht, ook de bevindingen en conclusies naar aanleiding van de door de commissie aangedragen speerpunten. In de rapportages aan de raad is het essentieel dat de accountant complexe, technische zaken op eenvoudige wijze kan verwoorden.
- Bij het bovenstaande is van belang dat de accountant goed doordrongen is van het feit dat hij/zij opereert in een politieke omgeving en de informatievoorziening daarop afstemt. Concreet betekent dat in formuleringen rekening wordt gehouden met politieke sensitiviteit en dat de mate van detail wordt afgestemd op de behoefte. Met andere woorden: De raad zelf heeft behoefte aan informatie op hoofdlijnen die aansluit op haar controlerende taak, het college en de ambtelijke organisatie hebben behoefte aan een hogere mate van detail die meer aansluit op de operationele bedrijfsvoering.

Naast de wisselwerking met de raad zelf, acht de commissie het van groot belang dat de accountant goed communiceert met het college en de ambtelijke organisatie. Dit betekent dat duidelijk op voorhand inzicht gegeven wordt in het beoogde controleplan en de timing die daarmee samenhangt, maar vooral ook dat de geconstateerde bevindingen goed worden afgestemd binnen de organisatie alvorens deze worden gerapporteerd. De commissie hecht eraan dat de geconstateerde bevindingen die door de accountant worden gerapporteerd, zijn voorzien van commentaar vanuit de ambtelijke organisatie, de Concerncontroller en de desbetreffende vak afdelingen in het bijzonder.

Pro-activiteit

Zoals gezegd vindt de commissie het van belang dat de accountant van Hilversum goed op de hoogte is van actuele kwesties die spelen binnen de Nederlandse gemeenten. Indien deze zaken een grote impact kunnen hebben op het werkveld, de taken of de financiën van de gemeente Hilversum, verwacht de commissie dat de accountant de raad hiervan proactief op de hoogte stelt. Dit kan door middel van de rapportage die twee keer per jaar aan de raad wordt verstrekt, mondeling aan de commissie of op andere wijze (bijvoorbeeld door middel van nieuwsbrieven of workshops).

Naast de actualiteiten acht de commissie het zeer van belang dat de accountant bijzonder alert is op het signaleren van risico's, zoals risico's binnen de interne beheersing, procedurele risico's et cetera. De commissie acht risicomanagement een belangrijk speerpunt voor de gemeente Hilversum en wordt in de rapportages vanuit de accountant graag op de hoogte gehouden van de bevindingen rondom geconstateerde en potentiële risico's.

Tot slot uit pro-activiteit zich niet alleen in het uit eigen beweging rapporteren over actuele ontwikkelingen en risico's, maar ook in het geven van adviezen daarover. De commissie verwacht van de accountant dan ook dat hij/zij, binnen de grenzen van de natuurlijke adviesfunctie, de raad én het college/de ambtelijke organisatie voorziet van realistische en op Hilversum toegesneden adviezen.

Tarifiering

Net als vrijwel alle Nederlandse gemeenten, is doeltreffendheid ook bij de gemeente Hilversum uitgangspunt en is het belangrijk om middelen efficiënt en doelmatig in te zetten. Dergelijke efficiency speelt dan ook zeker een rol voor de commissie bij de aanstelling van een nieuwe accountant: het honorarium dient realistisch te zijn en te getuigen van een doeltreffende controleaanpak (waarbij risicoanalyse en bestandsanalyse, voorbeeld door het gebruik van audit software en data-analyse tools, een belangrijke rol spelen).

Niettemin gaat het niet alleen om de prijs. Zoals gezegd vraagt de commissie een pro-actieve, adviserende rol van de accountant richting de raad en de organisatie. Daarnaast wordt het concurrerende vermogen van een accountantskantoor in sterke mate bepaald door de wijze waarop de externe accountant op een onderscheidende wijze meerwaarde kan bieden aan de raad en aan de organisatie. De commissie ziet de accountantscontrole niet als standaard dienst en verwacht dan ook dat de inschrijvers duidelijk aangeven hoe deze meerwaarde vormgegeven zal worden. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan workshops of benchmarks.

Flexibiliteit

De gemeente Hilversum is een organisatie in beweging. De commissie vindt het van belang dat de accountant rekening houdt met actuele ontwikkelingen en haar werkzaamheden dusdanig inricht, dat de belasting van de organisatie tot een minimum beperkt wordt. Stabiliteit van het controleteam is hierbij van belang, maar ook de mogelijkheid in de uitvoering van de controle in te spelen op ontwikkelingen. Daarnaast is het van belang dat de accountant in staat is snel in te springen op specifieke vragen en/of verzoeken vanuit de organisatie (of de raad) en, indien nodig, snel in staat is specifieke onderzoeken te verrichten.

Uitvoering

Na de vaststelling van bovenstaand voorstel en uitgangspunten, wordt de aanbesteding voor accountantsdiensten verder voorbereid en uitgevoerd door de rekeningencommissie.

De voorzitter van de rekeningencommissie,

M. F. Vogel

Bijlage(n)